

Ilmoitus kantelun käsittelyn lopettamisesta: usean tahon esittämä kantelu Liettuan väitetystä työterveyttä ja -turvallisuutta koskevien EU:n sääntöjen rikkomisesta

Viitenumero: CHAP (2022) 00390

Euroopan komissio on vastaanottanut useita kanteluja, joiden mukaan Liettua on rikkonut toimenpiteistä työntekijöiden turvallisuuden ja terveyden parantamisen edistämiseksi työssä 12. kesäkuuta 1989 annetun neuvoston direktiivin 89/391/ETY¹ 6 artiklan 5 kohtaa.

Tausta

Liettuan parlamentti hyväksyi 11. marraskuuta 2021 lain nro XIV-620, jolla muutetaan 1. joulukuuta 2021 saakka voimassa olleen, ihmisten tartuntatautien ehkäisemisestä ja valvonnasta annetun Liettuan lain nro I-1533 18 ja 40 artiklaa. Lailla nro XIV-620 otettiin käyttöön poikkeus terveystestien maksamista koskevasta yleissäännöstä.

Lain nro XIV-620 voimaantulon jälkeen työntekijöiden terveystestien maksaminen on työntekijöiden itsensä vastuulla tai työnantajan päätöksellä työnantajan vastuulla, kun on kyse työntekijöistä, jotka vasta-aiheiden puuttumisesta huolimatta kieltäytyvät ottamasta rokotetta sellaista tautia vastaan, jonka takia valtion tasolla on julistettu koko maan alueelle hätätila ja/tai karanteeni, ja jotka on työtehtävien tai muun toiminnan suorittamisen yhteydessä määrääjain testattava kyseisen tartuntataudin varalta.

Työterveyttä ja -turvallisuutta koskevat EU:n säännökset ja neuvoston direktiivin 89/391/ETY 6 artiklan 5 kohdan mahdollinen rikkominen

Keskeinen työntekijöiden työterveyttä ja -turvallisuutta koskeva EU:n säädös on toimenpiteistä työntekijöiden turvallisuuden ja terveyden parantamisen edistämiseksi työssä 12. kesäkuuta 1989 annettu neuvoston direktiivi 89/391/ETY (ns. puitedirektiivi). Puitedirektiiviä sovelletaan kaikkiin toimialoihin sekä julkisella että yksityisellä sektorilla. Siinä vahvistetaan muun muassa yleiset periaatteet, jotka koskevat vaarojen ehkäisemistä ja työntekijöiden turvallisuuden ja terveyden suojelua työpaikalla, sekä yleiset ohjeet näiden periaatteiden täytäntöönpanemiseksi ja asetetaan joukko velvollisuuksia työnantajille ja työntekijöille. Työnantajan on arvioitava kaikki vaarat, joille työntekijät altistuvat tai voivat altistua, ja vahvistettava niiden perusteella asianmukaiset ehkäisevät ja suojelutoimenpiteet ottaen huomioon yrityksen ja/tai laitoksen toiminnan luonne.

Lisäksi puitedirektiivin 6 artiklan 5 kohdassa säädetään seuraavaa: ”*Työsuojeluun liittyvien toimenpiteiden kustannuksia ei missään olosuhteissa saa asettaa työntekijöiden rasitukseksi.*”

Liettuan uusi laki otettiin käyttöön epidemiologisten uhkien torjumiseksi yhä meneillään olevan terveyskriisin aikana ja sen tarkoitus on suojella kansanterveyttä. Näin ollen se ei kuulu edellä mainitun puitedirektiivin säännöksen soveltamisalaan, sillä kyseinen säännös koskee ensisijaisesti toimenpiteitä, joita työnantaja toteuttaa yrityksessä tai laitoksessa toteutetun vaarojen arvioinnin perusteella. Liettuan uusi toimenpide voi vaikuttaa välillisesti yksittäisten työnantajien yrityksen/toimipaikan tasolla toteuttamiin varotoimenpiteisiin, mutta se on osa Liettuan kansanterveyspolitiikkaa eikä työterveys- ja työturvallisuuspolitiikkaa, koska kyseinen Liettuan laki koskee tartuntatautien ehkäisemistä ja valvontaa.

Komission yksiköt katsovat, että työntekijöiden velvollisuus esittää todiste rokotuksesta tartuntatautia vastaan tai tehdä työtehtävien tai muun toiminnan suorittamisen yhteydessä

¹ EYVL L 183, 29.6.1989, s. 1, sellaisena kuin se on muutettuna.

määräajoin testi tartuntataudin varalta, ei merkitse neuvoston direktiivin 89/391/ETY 6 artiklan 5 kohdan rikkomista. Tällainen velvollisuus on yleinen toimenpide vakavien terveysuhkien torjumiseksi, ja vaikuttaa siltä, että sitä sovelletaan laajasti eikä pelkästään työympäristössä. Lisäksi on tarpeen korostaa, että covid-19-pandemian aiheuttamissa poikkeuksellisissa olosuhteissa kyseisellä toimenpiteellä todella puututaan merkittävään kansanterveyskriisiin, eikä se siksi vaikuta kohtuuttomalta.

Näin ollen komission yksiköt katsovat, että neuvoston direktiivin 89/391/ETY 6 artiklan 5 kohtaa ei ole rikottu.

Kansanterveyspolitiikka

Huomionarvoista on lisäksi se, että kansanterveys on yksi niistä aloista, joilla jäsenvaltioilla on yhä laajasti omaa lainsäädäntövaltaa ja hallinnollista toimivaltaa. Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen (SEUT-sopimuksen) 168 artiklan 7 kohdan mukaisesti unionin toiminnassa otetaan huomioon jäsenvaltioiden velvollisuudet, jotka liittyvät niiden terveyspolitiikan määrittelyyn sekä terveyspalvelujen ja sairaanhoidon järjestämiseen ja tarjoamiseen. Jäsenvaltioiden velvollisuuksiin kuuluvat terveyspalvelujen ja sairaanhoidon hallinnointi sekä niihin osoitettujen voimavarojen kohdentaminen. Koronavirusta torjuvan rokotuspolitiikan osalta Euroopan komissio on täsmentänyt seuraavaa: ”*Yhteisessä EU-tason lähestymistavassa kunnioitetaan toissijaisuusperiaatetta ja jäsenvaltioiden toimivaltaa terveyspolitiikassa: rokotuspolitiikat ovat edelleen jäsenvaltioiden käsissä.*”²

Päätelmät

Edellä esitetyn valossa komission yksiköt ovat katsoneet, ettei asiaa ole aihetta käsitellä enempää ja että asian käsittely olisi lopetettava. Jos kantelijoilla on kuitenkin uusia tietoja, jotka viittaavat siihen, että Liettua on rikkonut unionin oikeutta, jota edellä esitetty arviointi ei koske, ja jotka antavat aihetta kantelun uudelleentarkasteluun komission tiedonannon ”*EU:n lainsäädäntö: parempiin tuloksiin soveltamista parantamalla*”³ mukaisesti, niitä pyydetään toimittamaan nämä uudet tiedot Euroopan komissiolle neljän viikon kuluessa tämän ilmoituksen julkaisemisesta. Jos uusia tietoja ei saada neljän viikon kuluessa tai jos saadut uudet tiedot eivät johda toisenlaiseen päätelmään, komissio lopettaa asian käsittelyn.

² Komission tiedonanto Euroopan parlamentille, Eurooppa-neuvostolle, neuvostolle ja Euroopan investointipankille, *EU:n strategia covid-19-rokotteiden kehittämiseksi*, COM(2020) 245 final, 17.6.2020, saatavilla osoitteessa: [EUR-Lex - 52020DC0245 - FI - EUR-Lex \(europa.eu\)](https://eur-lex.europa.eu/legal-content/eur-lex/doc/initiative/communication/COM_COM(2020)_245_final_20200617_001.pdf)

³ [https://eur-lex.europa.eu/legal-content/FI/TXT/PDF/?uri=CELEX:52017XC0119\(01\)](https://eur-lex.europa.eu/legal-content/FI/TXT/PDF/?uri=CELEX:52017XC0119(01))